

derijen. Overigens was een te hoge waterstand vaak ook in het nadeel van de bewoners van laaggelegen huizen, die het water soms bijna tot aan hun houten vloeren zagen staan. De waterstaatkundige toestand in de binnenstad was geheel afhankelijk van de beperkende bepalingen van het Hoogheemraadschap. Zo mocht het eerder genoemde sluisje bij de Oostpoort in de winter in het geheel niet geopend worden en in de zomermaanden onder voorwaarden slechts drie maal per week⁵). Voor de schuif in de sluis onder het Vasteland gold ongeveer hetzelfde, hoewel deze - met toestemming van Schieland - overdag wel wat langer open mocht blijven. De stroom zou hier echter hinderlijk zijn voor de scheepvaart. Via de sluis onder de Vlasmarkt mocht alleen water worden ingelaten in het belang van het Hoogheemraadschap.

Hoewel de toestand in de polderstad in vergelijking met de reeds overbevolkte binnenstad relatief gunstig moet zijn geweest, mag worden aangenomen dat de vervuiling ook hier reeds aanzienlijk was, want in de eerste helft van de negentiende eeuw was de bevolkingsdichtheid flink toegenomen en daarmee de produktie van afval⁶). Ook hier werden de faecaliën en het huishoudelijk afvalwater eenvoudig in de sloten gebracht, terwijl er van waterverversing geen sprake was. In de polderstad was men namelijk afhankelijk van een polderbemaling met watermolens. Daarbij genoten de belangen van de merendeels agrarische ingelanden voorrang.

Van de verschillende delen van de stad was de toestand van het water in de Waterstad ongetwijfeld het gunstigst, 'daar de waterverversing in de havens werkelijk niets te wenschen overlaat. Een enkele blik op den plattegrond geeft ons de overtuiging, dat, door de bij uitstek gunstige ligging dezer havens, een niet onaanzienlijk deel van het door de rivier stroomende water daar doorheen vloeit.'⁷)

In de tweede helft van de achttiende eeuw was de vervuiling van het water in de binnenstad al zodanig, dat gezocht werd naar mogelijkheden om in deze onaangename toestand verbetering te brengen. In het Gemeentearchief van Rotterdam bevinden zich twee 18de-eeuwse plannen waarin voorstellen werden gedaan ter verbetering van de waterverversing. Het ene was bestemd voor het oostelijke gedeelte van de binnenstad en was in 1761 opgesteld door een nog onbekende auteur. Het andere voorstel was van de hand van een zekere Dirk de Loos uit 1775 en betrof het westelijke gedeelte van de binnenstad⁸). In het 'Plan van de Onbekende' werd voorgesteld om het vuile water in het oostelijke gedeelte van